Kulturutskottets betänkande

1978/79:22

med anledning av propositionen 1978/79:100 såvitt gäller anslag till stöd till idrotten jämte motioner

1. **Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m.** Regeringen har i propositionen 1978/79:100, bilaga 13 (jordbruksdepartementet) under punkten I 1 (s. 133–135) föreslagit riksdagen att till Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 130 850 000 kr.

Förslaget i propositionen innebär en anslagshöjning med 17 milj. kr. Föredragande statsrådet räknar med att idrottsrörelsen därigenom får ett tillskott som väl motsvarar kostnadsfördyringarna till följd av prisutvecklingen.

I propositionen uttalas bl. a. att en fortsatt satsning på breddidrotten bör göras enligt de riktlinjer som beslutades av 1970 års riksdag. Vidare redovisas att Sveriges riksidrottsförbund i sin anslagsframställning begärt ökat anslag bl. a. för den särskilda satsningen på kvinnlig idrott. Föredragande statsrådet ansluter sig till den inriktning av verksamheten som riksidrottsförbundet anger i sin anslagsframställning i vad gäller breddidrott och kvinnlig idrott.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79:1112 av Gösta Bohman m. fl. (m) vari – med hänvisning till vad som anförts i motionen 1978/79:1108 – yrkas att riksdagen uttalar att det statliga stödet till idrotten bör utbetalas över en enda huvudtitel,

1978/79:1648 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen beslutar att till idrottsrörelsen anslå 250 000 000 kr. motsvarande 50 % av tipsmedlen sedan vinsterna utbetalats, varav 190 000 000 kr. till Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m. samt göra den ökade satsning på detta område som förordas i motionen (del av yrkande 1),

2. att riksdagen hos regeringen begär utredning om nödvändiga åtgärder för att bryta kommersialiseringens allt hårdare grepp över idrottsrörelsen,

1978/79:2129 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen beslutar

1. att anslaget Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m. för budgetåret

1979/80 upptas till 136 870 000 kr. i enlighet med Riksidrottsförbundets begäran,

2. att uttala att ett särskilt kultur- och idrottsdepartement bör inrättas,

3. att hos regeringen hemställa om förslag om aktivitetsstöd för kvinnoidrotten (yrkande 4),

4. att hos regeringen hemställa om förslag till subventioner av idrottsresor i enlighet med motionens riktlinjer (yrkande 5),

5. att uttala sig för det i motionen angivna programmet för åtgärder mot kommersialiseringen av idrotten och hos regeringen hemställa om initiativ som innebär programmets genomförande (yrkande 6),

6. att uttala sig för vad som i motionen i övrigt anförs om idrottspolitiken (yrkande 7).

Moderata samlingspartiet ger sin syn på idrottspolitiken i motionen 1978/79:1108 under avsnittet "Fritid i frihet". De uttalanden som görs har sin utgångspunkt i uppfattningen att idrotts- och friluftsrörelsen är ovärderlig i vårt samhällsliv – inte minst ur social synvinkel. Vad som anförs om idrotten i motionen 1978/79:1108 har inte föranlett andra yrkanden än det i motionen 1978/79:1112, dvs. att det statliga stödet till idrotten bör utbetalas under en enda huvudtitel.

I motionen 1978/79:1648 betonas den betydelse idrotten i olika avseenden har för människorna. Särskilt framhålls dess roll som social fostrare av ungdomen. Motionärerna anger en rad åtgärder som behövs för att idrottsrörelsen skall få bättre arbetsbetingelser. Vidare framförs synpunkter på elitidrottsmännens situation, på kvinnoidrotten och på handikappidrotten.

De i propositionen föreslagna anslagsbeloppen är enligt motionärerna helt otillräckliga. Ett bifall till propositionen kommer att medföra att trenden mot ökad kommersialisering av idrotten blir allt starkare. Samhället måste enligt motionärerna ta ansvaret för finansieringen av hela idrottsrörelsen. En framkomlig väg är att låta 50 % av de intäkter som blir över när Tipstjänst delat ut vinsterna gå till idrotten.

Vänsterpartiet kommunisterna hävdar i motionen 1978/79:2129 att idrottens karaktär av folkrörelse hotas av den växande kommersialiseringen inom idrottsrörelsen. Idrotten är en mycket viktig del av den mänskliga kulturen, och idrottsfrågorna måste ges en seriös behandling i de politiska instanserna. För att idrotten skall kunna bedömas i sitt totala ekonomiska, sociala och kulturella sammanhang bör enligt motionen ett särskilt kultur- och idrottsdepartement inrättas.

Enda sättet att komma åt kommersialiseringen inom idrotten är enligt motionen att den organiserade idrotten ges ett rikligt samhälleligt stöd. Denna linje tillgodoses, uttalas det, inte alls av regeringen och inte heller tidigare regeringar har tagit frågan på allvar. I motionen hemställs om en ökning av anslaget till den nivå riksidrottsförbundet förordat, dvs. med drygt

6 milj. kr. utöver propositionens förslag.

Ett särskilt stöd behövs enligt motionärerna för att upphäva kvinnodiskrimineringen inom idrotten. I motionen framförs förslag om att bidrag för ungdomsorganisationernas lokala verksamhet – det s. k. aktivitetsstödet – skall få användas för idrottsföreningarnas aktiviteter för kvinnliga idrottsutövare, oavsett de deltagandes ålder.

Med hänsyn till att idrottsklubbar i glesbygd belastas av mycket höga resekostnader för deltagande i olika tävlingar anser motionärerna att regeringen bör utarbeta ett förslag till statligt subventionerade SJ-resor och, där så är motiverat av avståndsskäl, inrikes flygresor.

Kommersialiseringen av idrotten är mest utbredd inom elitidrotten heter det vidare i motionen. Det program motionärerna skisserar för att bryta kommersialismens grepp över idrotten innehåller åtgärder avseende bl. a. ökad arvodering av tränare och ledare, statliga stipendier till idrottsutövare på elitnivå samt forsknings- och utbildningsinsatser.

Utskottet

För budgetåret 1979/80 föreslår regeringen att det statliga stödet till idrotten under jordbruksdepartementets huvudtitel skall uppgå till 166 250 000 kr. Därav föreslås 130 850 000 kr. till organisationsstöd och 35 400 000 kr. till anläggningar för idrott, friluftsliv och rekreation m. m. Härutöver kommer de statliga insatser som görs med anlitande av medel som disponeras av myndigheter utanför jordbruksdepartementets verksamhetsområde. Inom utbildningsdepartementets område utgår sålunda bidrag med ca 75 milj. kr. till idrottsorganisationernas lokala ungdomsverksamhet i form av lokalt aktivitetsstöd. Vidare utgår medel till utbildning vid idrottsskolor av olika slag. Därtill kommer att det inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska stödåtgärderna byggs anläggningar för idrotts- och rekreationsändamål.

I motionen 1978/79:1112 föreslås att riksdagen uttalar sig för att det statliga stödet till idrotten utbetalas under en enda huvudtitel.

Enligt regeringsformen fördelar regeringen ärenden mellan departementen. Det ankommer alltså på regeringen att ta ställning till hur arbetet inom regeringens kansli skall organiseras så att det bedrivs på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Kulturutskottet har tidigare avstyrkt motionsyrkanden angående idrottsfrågornas handläggning i ett och samma departement (KrU 1974:3 och KrU 1975/76:37). Dessa, liksom motsvarande yrkanden avseende den departementala behandlingen av andra frågor, har avslagits av riksdagen. Utskottet avstyrker även det nu aktuella yrkandet i motionen 1978/79:1112.

Utskottet vill inte förorda att riksdagen uttalar sig för att ett särskilt kultur- och idrottsdepartement inrättas, då det bör ankomma på regeringen att initiera förändringar i departementsindelningen. Yrkande 2 i motionen 1978/

79:2129 avstyrks alltså.

De önskemål om ökat stöd till idrotten som framförs i motionen 1978/79:1648 gäller mycket avsevärda belopp. En ökning av anslaget till organisationsstöd m. m. med drygt 59 milj. kr. är enligt utskottets uppfattning helt utesluten. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79:1648, yrkande 1, såvitt gäller nu förevarande anslag, och tar därmed även avstånd från den i motionen framförda tanken att anslagsgivningen till idrotten bör stå i viss relation till behållningen av tipsmedel, sedan vinsterna utbetalats. I sistnämnda hänseende hänvisar utskottet till vad som anförts i betänkandena KrU 1976/77:33, där en utförlig motivering lämnades, samt KrU 1977/78:19.

Utskottet anser sig inte böra föreslå riksdagen att gå längre än regeringen i fråga om medelsanvisningen och avstyrker därför även motionen 1978/79:2129, såvitt gäller en höjning av organisationsstödet med drygt 6 milj. kr. (yrkande 1).

Riksidrottsmötet antog i november 1977 ett handlingsprogram för kvinnlig idrott "Idrott tillsammans – på samma villkor för kvinnor och män, flickor och pojkar". Beslutet innebär att riksidrottsförbundet under tre år skall göra en omfattande specialsatsning på kvinnlig idrott. Verksamhetsåret 1978/79 anvisas 1,2 milj. kr. till specialförbundens satsningar på kvinnlig idrott. Avsikten är att ytterligare förbättra situationen för kvinnliga idrottsutövare och ledare. De anvisade medlen används i första hand för olika försöksprojekt. Riksidrottsförbundet har i sin anslagsframställning för budgetåret 1979/80 beräknat att ett belopp om 1,5 milj. kr. skall avsättas för att specialförbunden skall kunna fortsätta sin påbörjade treårssatsning.

I propositionen har föredragande statsrådet anslutit sig till den inriktning på breddidrott och kvinnlig idrott som riksidrottsförbundet angett. I motionen 1978/79:2129 yrkas att riksdagen hemställer om förslag om aktivitetsstöd för kvinnoidrotten (yrkande 4). Förslaget innebär ett avsteg från reglerna för användningen av det statliga bidraget till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet.

Utskottet har tidigare som sin uppfattning uttryckt att det är synnerligen angeläget att man inom idrottsrörelsen energiskt fullföljer strävandena att åstadkomma ökat utrymme för kvinnoidrotten och skapa jämlika förhållanden för män och kvinnor. Det kan konstateras att riksidrottsförbundet nu gör en målmedveten satsning på den kvinnliga idrotten. Idrottsrörelsen bör få fullfölja det handlingsprogram som antagits av riksidrottsmötet och själv föreslå de ytterligare åtgärder som kan bli aktuella. Med det anförda avstyrker utskottet yrkandet om "aktivitetsstöd" i motionen 1978/79:2129.

I samma motion hemställs om förslag till statliga subventioner av idrottsresor (yrkande 5). Utskottet behandlade i sitt betänkande KrU 1976/77:16 en motion om statligt stöd till vissa idrottsutövares resor. Därvid uttryckte utskottet förståelse för de ekonomiska problem som uppkommit till följd av stigande resekostnader men avstyrkte motionen med hänsyn till dels

att riksidrottsförbundet tagit vissa initiativ i syfte att förbilliga resandet, dels att resekostnadsproblemen bör ses i ett vidare sammanhang.

Utskottet har erfarit att riksidrottsförbundet träffat ett samarbetsavtal med en researrangör, vilket ger vissa förutsättningar för billigare resor för idrottsutövare. Därutöver kan erinras om de betydande rabattförmåner av olika slag som statens järnvägar aviserat till sommaren. Utskottet är inte berett förorda att riksdagen uttalar sig för statliga subventioner av idrottsutövares resor och avstyrker således motionen 1978/79:2129, yrkande 5.

Vad beträffar frågan om idrottens beroende av kommersiella intressen ställs yrkanden i motionerna 1978/79:1648 och 1978/79:2129. I den förra motionen föreslås en utredning om "nödvändiga åtgärder för att bryta kommersialiseringens allt hårdare grepp över idrottsrörelsen" (yrkande 2). Enligt den senare bör ett i motionen närmare angivet program mot kommersialiseringen av idrotten genomföras (yrkande 6).

Utskottet avstyrkte förra året motionsyrkanden av i huvudsak samma innebörd som de nu aktuella med hänvisning till att utskottet utgick från att riksidrottsförbundet noga följde utvecklingen i fråga om idrottens beroende av kommersiella intressen. Med anledning av de i år framställda yrkandena vill utskottet upplysa om att en arbetsgrupp angående idrottens kommersialisering, som tillsattes av riksidrottsstyrelsen 1974, överlämnade sin rapport till styrelsen i slutet av 1978. Gruppen har sökt belysa bakgrund, utveckling och tendens i vad avser samverkan mellan idrottsrörelsen och näringslivet. Rapporten remissbehandlas f. n. Ett brett underlag för en bedömning av de kommersiella intressenas påverkan på idrotten kommer således inom kort att stå till förfogande för de ansvariga inom idrottsrörelsen. Några initiativ från riksdagens sida är inte påkallade i detta läge, varför utskottet avstyrker yrkande 2 i motionen 1978/79:1648 och yrkande 6 i motionen 1978/79:2129.

Utskottet avstyrker också yrkande 7 i motionen 1978/79:2129 om att riksdagen skall uttala sig för vad som i övrigt anförts om idrottspolitiken.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1112,
2. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2129, yrkande 2,
3. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79:100 och med avslag på motionerna 1978/79:1648, yrkande 1, såvitt nu är i fråga, och 1978/79:2129, yrkande 1, till *Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 130 850 000 kr.,
4. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2129, yrkandena 4, 5, 6 och 7,
5. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1648, yrkande 2.

2. **Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.** Regeringen har under punkten I 2 (s. 135–139) föreslagit riksdagen att till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd

m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 35 400 000 kr.

Regeringens förslag innebär att medelsanvisningen i jämförelse med innevarande budgetår blir oförändrad.

Av propositionen framgår bl. a. att rekreationsberedningens rapport (Ds Jo 1978:2) Statliga insatser för turism och rekreation har remissbehandlats och f. n. övervägs i jordbruksdepartementet. I anslutning härtill anför jordbruksministern följande:

Remissutlåtandena visar bl. a. att flera väsentliga frågor är otillräckligt belysta. Bl. a. framhålls behovet av administrativ samordning av samhällets åtgärder inom turist- och rekreationssektorn. Vidare har i remissbehandlingen framhållits behovet av en bedömning av denna sektor i samhällsekonomiskt och näringspolitiskt hänseende. Riksdagen har vidare (KrU 1978/79:15, rskr 1978/79:48) förordat en kompletterande utredning, som bör syfta till att ge underlag för en samlad bedömning av det fritidspolitiska området. Jag är mot denna bakgrund inte beredd att nu ta ställning till förslagen i rekreationsberedningens rapport. Efter samråd med chefen för handelsdepartementet avser jag att inom kort föreslå regeringen att en utredning tillsätts.

I enlighet med vad riksdagen framhållit bör en kompletterande utredning inte få fördröja åtgärder på de områden där det redan nu finns ett tillräckligt beslutsunderlag. Det kan i vissa fall vara angeläget att förstärka planeringen inom de primära rekreationsområdena. För sådan planering har jag beräknat ett belopp av 1,3 milj. kr. Regeringen bör i varje särskilt fall besluta om medlens disposition efter förslag av rekreationsberedningen.

Rekreationsberedningen bör aktivt följa den övergripande planeringen i samband med upprättandet av Länsprogram 80. Detta innebär utökade uppgifter för beredningen, vilket jag har beaktat vid min anslagsberäkning.

Rekreationsberedningens rapport

Beredningen för samordning av statens insatser för turism och rekreation (rekreationsberedningen) tillkom med anledning av riksdagens beslut om riktlinjer för den framtida rekreations- och turistpolitiken 1975 (prop. 1975:46, CU 1975/76:2, rskr 1975/76:46). Beredningen har i rapporten Statliga insatser för turism och rekreation redovisat de erfarenheter som vunnits av det hittills utförda arbetet samt givit vissa synpunkter på den fortsatta verksamheten. I rapporten har rekreationsberedningen sammanfattat sina förslag på följande sätt:

att ökade förutsättningar för en utveckling av primära rekreationsområden och andra viktiga områden för turism och rekreation tillskapas genom vissa förändringar i befintliga statliga stödformer,

att möjligheterna för ett bättre utnyttjande av befintlig fritidsbebyggelse bör prövas samt att "glesbygdsturism" stimuleras,

att en ny markförvärvslånefond inrättas,

att ett rekreationspolitiskt investeringsstöd (lån och/eller bidrag) inrättas,

att för viktigare rekreationsområden bör utarbetas översiktliga utvecklingsprogram för turism och rekreation som redovisar intentioner, ambitionsnivå och handlingslinjer,

att särskilda insatser görs i vissa primära rekreationsområden där utvecklingsåtgärder är mycket angelägna.

Beredningen föreslår vidare en rad kunskapsfrämjande åtgärder, nämligen

att en kartläggning sker av fritidsvanor och önskemål samt de hinder som medför att många människor inte kan nyttja sin fritid på önskat sätt,

att en studie görs av turistbranschens förutsättningar och problem,

att en studie görs av turismens samhällsekonomiska effekter,

att ökad satsning görs på forsknings- och utvecklingsarbete inom rekreationssektorn,

att frågan om vilka åtgärder som bör vidtas för att förbilliga transporterna till landets rekreationsområden bör utredas.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79:897 av Bertil Dahlén (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statsbidrag för plastbeläggning av skidbacke vid Riksskidstadion i Falun,

1978/79:901 av Carl-Wilhelm Lothigius (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att samhället genom utvidgad lagstiftning gynnar den fritidsverksamhet som kan utövas av människans egen kraft,

1978/79:1308 av Filip Johansson (c) och Torsten Stridsman (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna

1. att Torneträskområdet och området längs Silvervägen får prioriteras med avseende på statliga insatser för såväl planering som projektering och byggande,

2. att rekreationsberedningen bör få i uppdrag att ta upp frågan om hur turismen skall kunna utvecklas på ett mer planmässigt sätt inom fjällkommunerna,

1978/79:1311 av Rune Jonsson i Husum m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att realisera 1975 års rekreationspolitiska målsättning,

1978/79:1468 av Alf Wennerfors (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att anslaget till naturvårdsverket – av de omdisponerade automobilskattemedlen – ökas till 15 milj. kr. för att öka sjösäkerheten,

1978/79:1640 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – med hänvisning till vad som anförts i motionen 1978/79:1639 – yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till statligt stöd till nya idrottsanläggningar som kan ge 1 000 nya arbetstillfällen,

1978/79:1648 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen beslutar att till idrottsrörelsen anslå 250 000 000 kr. motsvarande 50 % av tipsmedlen sedan vinsterna utbetalats, varav 60 000 000 kr. till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. (del av yrkande 1),

1978/79:2119 av Anders Dahlgren m. fl. (c) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen beslutar att till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 37 600 000 kr. (yrkande 1),

1978/79:2123 av Olle Eriksson (c) och Rune Johansson i Åmål (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att åtgärder i linje med rekreationsberedningens förslag snarast framläggs för riksdagens ställningstagande,

1978/79:2125 av Svante Lundkvist m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen

1. till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. för budgetåret 1979/80 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 3 700 000 kr. förhöjt reservationsanslag,

2. beslutar att 5 000 000 kr. ur anslaget Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. används för i motionen angivna planeringsinsatser inom de primära rekreationsområdena,

1978/79:2129 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om särskilt förslag om kraftigt ökat stöd till byggande av idrottsanläggningar (yrkande 3),

1978/79:2137 av Svante Lundkvist m. fl. (s) vari – med hänvisning till vad som anförts i motionen 1978/79:2135 – yrkas att riksdagen till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. för budgetåret 1979/80 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 3 700 000 kr. förhöjt reservationsanslag att användas för i motionen angivet syfte.

I fråga om motiveringen för de motionsyrkanden som går ut på ökad medelsanvisning eller förslag från regeringen om ökat statligt stöd får utskottet anföra följande.

Som motivering för ökad anslagsgivning för att förbättra sjösäkerheten anförs i motionen 1978/79:1468 att den enorma ökningen av fritidsbåttrafiken ställer stora krav på såväl detaljrika sjökort som noggrant utprickade

farleder. Ägarna till fritidsbåtar erlägger enligt motionären ca 75 milj. kr. i drivmedelsskatt. En större del av dessa medel bör användas för sjöfartsverkets säkerhetsfrämjande åtgärder.

I motionen 1978/79:1648, vars huvudsakliga innehåll återgivits under punkten 1, föreslås även en betydande ökning av anslaget till anläggningsstöd, nämligen i det närmaste en fördubbling i förhållande till regeringens förslag.

Yrkande 3 i vänsterpartiet kommunisternas motion 1978/79:2129 går ut på ett kraftigt ökat stöd till byggande av idrottsanläggningar. Motionärerna anser att en sådan ökning är nödvändig om medborgarnas behov av rörelse och idrottslig aktivitet skall kunna tillgodoses. Yrkandet motiveras också med att sysselsättningstillfällen skapas genom byggande av exempelvis nya idrottshus.

I motionen 1978/79:1639, som behandlas av annat utskott, för vänsterpartiet kommunisterna bl. a. fram förslag i syfte att skapa fler arbetstillfällen. Detta förslag utgör ett led i de åtgärder som förordas i motionen 1978/79:1620 om den ekonomiska politiken. I den första etappen av ett sysselsättningsfrämjande program ingår 1 000 arbetstillfällen för uppförande av idrotts- och fritidsanläggningar, varom hemställan görs i motionen 1978/79:1640.

Motionerna 1978/79:1308, 1311, 2119, 2123, 2125 och 2137 syftar alla till ökade statliga insatser för rekreation och turism.

Särskilda åtgärder för turism och friluftsliv i Norrbotten förordas i motionen 1978/79:1308. Fjällkommunerna i länet lider av permanent brist på sysselsättningstillfällen. Det skulle enligt motionärerna ha stor regionalekonomisk betydelse om man från statens och kommunernas sida gick in för en planmässig utveckling av turismen i dessa områden. Staten bör därvid ha huvudansvaret för planerings- och utvecklingsarbete. Som försöksområden för ett utvecklingsarbete bör enligt motionen väljas Torneträskområdet och området längs Silvervägen (Graddisvägen). Ett viktigt skäl för snara insatser i det förstnämnda området anser motionärerna vara att arbetet på Norgevägen forceras, vilket innebär att området kommer att öppnas för turisttrafik tidigare än beräknat.

De övriga motionerna angående turism och rekreation tar uttryckligen sin utgångspunkt i det rekreationspoliska beslut som riksdagen antog 1975 om planering och samordning av samhällets insatser för turism och rekreation, varvid 25 större områden i landet utpekades som s. k. primära rekreationsområden. I motionerna uttalas starka farhågor för att syftet med riksdagsbeslutet inte kommer att uppnås på grund av bristen på insatser från statens sida.

I motionen 1978/79:1311 hävdas – mot bakgrund av erfarenheter från Västernorrlands län – att kraftfulla åtgärder måste vidtas om rekreationspolitikens trovärdighet skall kunna bibehållas och hävdas. I första hand önskar motionärerna ett genomförande av rekreationsberedningens förslag. Om

detta med hänsyn till det ansträngda statsfinansiella läget inte skulle vara möjligt bör i vart fall, anser motionärerna, förmånliga krediter ställas till förfogande för en utbyggnad inom rekreationssektorn.

I motionen 1978/79:2119 föreslås att staten i enlighet med rekreationsberedningens förslag ger kommunerna ett aktivt stöd till planering, markpolitiska åtgärder samt till investeringar främst i gemensamhetsanläggningar. Endast härigenom anser motionärerna att förutsättningar skapas för en önskvärd utveckling av rekreationslivet. Det belopp om 1,3 milj. kr. som i budgetpropositionen beräknas för utarbetande av utvecklingsprogram i de primära rekreationsområdena finner motionärerna otillräckligt. De föreslår att ytterligare 2,2 milj. kr. anvisas för ändamålet.

Motionen 2119 har också givit anledning till följdmotioner om dels beredskapsarbeten och lokaliseringslån, dels hotellgarantilån m. m., dels markförvärvslån. Dessa motioner behandlas av arbetsmarknads-, närings- resp. civilutskotten.

Konkreta åtgärder i linje med rekreationsberedningens förslag begärs i motionen 1978/79:2123. I sin motivering för sådana åtgärder hänvisar motionärerna bl. a. till vad kulturutskottet anfört om behovet av insatser på det fritidspolitiska området och till utskottets uttalande att ett kompletterande utredningsarbete inte får förhindra konkreta åtgärder på områden, där det redan finns ett tillräckligt beslutsunderlag. Motionen innefattar också ett förslag om medel ur stödramen för beredskapsarbeten till utbyggnad av kommunala anläggningsarbeten inom rekreationsområden.

I motionen 1978/79:2125 åberopas att statens naturvårdsverk i sin redovisning av erfarenheter från arbetet i de primära rekreationsområdena framför allt stryker under att arbetet försvåras av bristen på pengar för planering och projektering. Det belopp om 1,3 milj. kr. som i budgetpropositionen föreslås för planering inom de primära rekreationsområdena är enligt motionärerna helt otillräckligt. De föreslår att 5 milj. kr. avsätts för detta ändamål.

Ett yrkande av samma innebörd framställs i motionen 1978/79:2137. Motiveringen för detta yrkande ges i motionen 2135 om förändringar av vissa anslag under jordbruksdepartementets huvudtitel.

Vissa specialfrågor tas upp i motionerna 1978/79:897 och 1978/79:901.

I motionen 1978/79:897 anförs att de svenska backhopparna missgynnas av att deras träningsmöjligheter är sämre än de utländska konkurrenternas. För att förbättra förutsättningarna för träning i Sverige är det enligt motionären nödvändigt att 70-metersbacken vid Riksskidstadion i Falun beläggs med plast. Statligt bidrag behövs för att anläggningen skall kunna göras komplett.

Yrkandet i motionen 1978/79:901 grundas på övertygelsen att alla människor i dagens samhälle behöver rekreation i någon form. Den rekreation vi söker genom naturupplevelser av olika slag förlorar emellertid i värde genom att man utnyttjar motorkraft inte bara som hjälpmedel att komma ut i naturen utan också i själva naturaktiviteten. Motionären anser att motoriseringen förstör stillheten och ron i naturen, samtidigt som den medför störningar i djurlivet, sliter markerna och medverkar till intrång och olaga jakt. Det heter i motionen att "människans rätt i dag borde vara att få söka rekreation och finna den utan motorhästkrafter men med egen kraft." För den som saknar den egna kraften, såsom handikappade, skall givetvis motorkraften få vara ett hjälpmedel till naturupplevelser.

Utskottet

Riksdagen har på förslag av finansutskottet i betänkandet FiU 1978/79:20 avslagit motionen 1978/79:1620 om den ekonomiska politiken. Riksdagen har därmed avvisat motionens förslag om att genom ett program för 100 000 nya arbetstillfällen skapa fler arbeten under de närmaste 12 månaderna. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen 1978/79:1640 som gäller en del av nämnda program och som går ut på ökat statligt stöd till idrottsanläggningar som kan ge 1 000 nya arbetstillfällen.

Utskottet är inte heller berett förorda att riksdagen begär särskilt förslag om kraftigt ökat stöd till byggande av idrottsanläggningar. Yrkande 3 i motionen 1978/79:2129 avstyrks alltså.

I motionen 1978/79:1468 föreslås en ökad medelsanvisning avsedd att intensifiera sjöfartsverkets säkerhetsfrämjande åtgärder för fritidsbåttrafiken. Med anledning av hemställan i motionen bör nämnas att det inte framgår av propositionen hur stort belopp som kommer att anvisas för bl. a. sjöfartsverkets serviceåtgärder för fritidsbåttrafiken nästa budgetår. Regeringen har inte heller tagit ställning till frågan om hur stor del av reservationsanslaget som skall räknas av mot automobilskattemedlen.

Frågor rörande sjömätning, sjökort och utprickning av farleder har behandlats i fritidsbåtutredningens betänkande (SOU 1974:95). Utredningen har förordat avsevärt förstärkta resurser för nämnda ändamål. Av budgetpropositionen framgår att de remissbehandlade förslagen från fritidsbåtutredningen och utredningen om registrering av fritidsbåtar f. n. övervägs i jordbruksdepartementet. I detta läge vill utskottet inte föreslå riksdagen att fatta de i motionen 1978/79:1468 önskade besluten angående medel för sjöfartsverkets del av anslaget till anläggningsstöd och avstyrker på denna grund motionen.

Som framgår av det föregående förs i flera motioner fram förslag om förstärkta statliga insatser för rekreation och turism. I tre av dessa motioner föreslås ökad medelsanvisning till planering inom de primära rekreationsområdena. I propositionen har förordats att 1,3 milj. kr. ställs till förfogande

för ändamålet. Ett belopp om 3,5 milj. kr., vilket överensstämmer med vad rekreationsberedningen begärt, föreslås i motionen 1978/79:2119, medan 5 milj. kr. bör avsättas för ändamålet enligt motionen 1978/79:2125. Samma motionärer påyrkar sistnämnda belopp även i motionen 1978/79:2137. En allmän förstärkning av anslaget med ett mycket betydande belopp – nämligen 24,6 milj. kr. – föreslås i motionen 1978/79:1648.

Avsikten med att utpeka 25 primära rekreationsområden var att förbättra förutsättningarna för en mera samlad planering och en samordning av samhällsinsatserna när det gäller fjärrekreation. Utskottet delar uppfattningen att utarbetande av utvecklingsprogram för rekreationsområdena är ett nödvändigt led i en planmässig utbyggnad av områdena i fråga. Mot denna bakgrund anser utskottet i likhet med de motionärer som behandlat denna fråga att det av regeringen förordade beloppet för planering inom områdena är otillräckligt. Utskottet föreslår att för detta ändamål beräknas 3,7 milj. kr. mer än som föreslagits i propositionen. Någon anslagshöjning därutöver kan utskottet inte tillstyrka. Utskottets förslag är alltså att riksdagen med anledning av propositionen och motionerna 1978/79:1648, yrkande 1, såvitt nu är i fråga, och 1978/79:2119, yrkande 1, samt med bifall till motionerna 1978/79:2125 och 2137 till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 3,7 milj. kr. förhöjt reservationsanslag av 39 100 000 kr. varav 5 milj. kr. avses för planeringsinsatser inom de primära rekreationsområdena.

I motionen 1978/79:2123 hemställs att riksdagen hos regeringen begär att förslag om åtgärder i linje med rekreationsberedningens förslag snarast läggs fram för riksdagen. Det kan enligt motionärernas mening inte vara rimligt att staten – efter att ha pekat ut 25 primära rekreationsområden för hela befolkningens rekreationsbehov – inte ger berörda kommuner några konkreta programdirektiv och klargör vilka förväntningar staten ställer på kommunerna eller lämnar upplysningar om vilka statliga medel som står till buds för planering, projektering och utbyggnad.

Yrkandet i motionen 1978/79:1311 avser åtgärder för att realisera 1975 års rekreationspolitiska beslut men syftar i första hand till ett genomförande av rekreationsberedningens förslag.

Föredragande statsrådets uttalanden i budgetpropositionen avseende den vidare handläggningen av rekreationsberedningens rapport har återgivits i det föregående. Vad statsrådet anfört ger utskottet anledning erinra om att utskottet i samband med sitt förordande av en kompletterande utredning inom det fritidspolitiska området (KrU 1978/79:15) betonade behovet av ökade resurser på området i fråga för att nå de mål som det rått stor enighet om. Vidare uttalade utskottet som sin bestämda uppfattning att ett tillkallande av den kompletterande fritidspolitiska utredning som utskottet förordade inte fick leda till uppskov med åtgärder på de områden där det redan finns tillräckligt beslutsunderlag.

Vad utskottet sålunda anförde i anslutning till tillkännagivandet om behovet av en kompletterande utredning skall givetvis inte tolkas så att utredningsarbetet får förhindra varje ställningstagande till förslagen i rekreationsberedningens rapport. Denna bör kunna läggas till grund för beslut av statsmakterna. Vad utskottet med anledning av motionerna 1978/79:1311 och 1978/79:2123 anfört om den fortsatta behandlingen av rekreationsberedningens förslag bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Motionen 1978/79:1308 syftar till ökade insatser för turism och friluftsliv i Norrbottens län. Motionärerna betonar den betydelse sådana insatser har för att skapa sysselsättningstillfällen. Hemställan i motionen går ut på särskilda åtgärder avseende Torneträskområdet och området längs Silvervägen (yrkande 1) samt ett uppdrag till rekreationsberedningen beträffande planering av turismen i fjällkommunerna (yrkande 2).

Med anledning av motionen får utskottet erinra om att särskilt stöd till turismen ingår bland de åtgärder som föreslås i den i dagarna framlagda propositionen 1978/79:127 om åtgärder för att främja sysselsättningen i Norrbotten. Vid riksdagens bifall till propositionen i denna del kommer det grundläggande syftet med motionen 1978/79:1308 att i viss mån tillgodoses. Med hänsyn härtill och till de planeringsuppgifter som åvilar rekreationsberedningen avstyrker utskottet motionen 1978/79:1308.

Enligt motionen 1978/79:897 bör riksdagen uttala sig för statsbidrag till plastbeläggning av 70-metersbacken vid Riksskidstadion i Falun. Utskottet har inhämtat att någon framställning ännu inte gjorts hos regeringen om statligt bidrag för detta ändamål. Det ankommer i första hand på riksidrottsförbundet att prioritera insatser för förbättringar av idrottens riksanläggningar och göra de framställningar till regeringen som förbundets överväganden ger anledning till. Med det anförda avstyrker utskottet motionen 1978/79:897.

Motionen 1978/79:901 syftar till att samhället genom utvidgad lagstiftning skall gynna den fritidsverksamhet som kan utövas av människans egen kraft. Motionärens önskan är att minska de olägenheter i form av buller och andra störningar som uppkommer genom en ökad användning av motorfordon av olika slag i samband med friluftsaktiviteter.

Riksdagen har på senare tid behandlat flera av de problem som berörs i motionen. Erinras kan bl. a. om jordbruksutskottets uttalanden om vikten av en effektiv och vederhäftig information om allemansrätten och om de rättigheter och skyldigheter som denna innebär (se bl. a. JoU 1978/79:8). I samma betänkande behandlas även skoterfrafiken i fjällvärlden. Frågan om åtgärder mot småbåtstrafik i vissa vattensystem har också nyligen prövats av riksdagen (JoU 1978/79:11). Vidare kan nämnas att frågan om förbud mot trafik med sjöskotrar i vårt land kommer att behandlas av riksdagen med anledning av den till trafikutskottet remitterade motionen 1978/79:646.

Vad beträffar lagstiftningen på området kan nämnas bl. a. terrängkörnings-

lagen (1975:1313) och luftfartslagen (1957:297) som ger vederbörande myndigheter möjlighet att införa restriktioner i fråga om t. ex. skotertrafik resp. flygtrafik om detta är påkallat med hänsyn till friluftsliv och naturskydd.

Utskottet har förståelse för den grundinställning som präglar motionen. Den unika möjlighet att söka rekreation i naturen som ligger i allemansrätten är en oskattbar tillgång som samhället bör slå vakt om. För den enskilde är det en förmån som bör utnyttjas varsamt, både av hänsyn till andra människors möjlighet att utnyttja samma förmån och för att inte gemensamma värden skall skadas för framtiden. Det sistnämnda kräver kunskap bl. a. om de betingelser som gäller för växt- och djurliv.

Utskottet vill framhålla vikten av en effektiv upplysningsverksamhet som syftar till att skapa förståelse för betydelsen av hänsyn och varsamhet i umgänget med naturen. Naturvårdsverket och andra berörda myndigheter, liksom idrottsrörelsen och ideella naturvårdsorganisationer har härvidlag en viktig uppgift att fylla. Detsamma gäller skolväsendet.

Vad utskottet anfört med anledning av motionen ligger i linje med en del redan genomförda lagstiftningsåtgärder. Utskottet förutsätter att ansvariga myndigheter uppmärksamt följer utvecklingen på området och vid behov aktualiserar ytterligare åtgärder. Önskvärt är bl. a. att man söker förutse de problem som kan uppkomma exempelvis genom tillkomsten av nya typer av motorfordon, så att man undviker att komma i den situationen att restriktioner måste införas i efterhand.

Motionärens yrkande innebär att riksdagen hos regeringen skall begära initiativ till utvidgad lagstiftning på området. Enligt utskottets bedömning är det inte behövligt med en dylik framställning från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79:901.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1640,
2. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2129, yrkande 3,
3. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1468,
4. att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79:100 och motionerna 1978/79:1648, yrkande 1, såvitt nu är i fråga, och 1978/79:2119, yrkande 1, samt med bifall till motionerna 1978/79:2125 och 1978/79:2137 till *Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 39 100 000 kr.,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet med anledning av motionerna 1978/79:1311 och 1978/79:2123 anfört om den fortsatta handläggningen av rekreationsberedningens rapport,
6. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1308,

7. att riksdagen avslår motionen 1978/79:897,
8. att riksdagen avslår motionen 1978/79:901.

Stockholm den 13 mars 1979

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Tore Nilsson (m), Ingemar Leander (s), Olle Eriksson (c), Åke Green (s), Ingegärd Frænkel (fp), Tyra Johansson (s), Karl-Eric Norrby (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Ingrid Diesen (m), Kerstin Göthberg (c), Catarina Rönnung (s), Gunnar Richardson (fp) och Lena Öhrsvik (s).

Reservationer

1. vid **punkten 1** (Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m.) beträffande *utbetalande av det statliga stödet till idrotten över en huvudtitel* av Tore Nilsson (m) och Ingrid Diesen (m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Enligt regeringsformen" och slutar med "1978/79:1112" bort ha följande lydelse:

Med anledning av motionen får utskottet framhålla att det även enligt utskottets mening skulle vara till fördel för handläggningen av idrottsfrågorna om alla frågor rörande anslag till idrotten behandlades i ett och samma departement. Utskottet tillstyrker därför yrkandet i motionen 1978/79:1112 om ett uttalande av riksdagen att det statliga stödet till idrotten bör utbetalas över en enda huvudtitel.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen bifaller motionen 1978/79:1112,

vid **punkten 2** (Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.) beträffande *anslagsbeloppet*

2. av Tore Nilsson (m), Ingegärd Frænkel (fp), Ingrid Diesen (m) och Gunnar Richardson (fp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Avsikten med" och slutar med "primära rekreationsområdena" bort ha följande lydelse:

Utskottet, som under punkten 1 avstyrkt motionen 1978/79:1648 i vad den avser en ökning av organisationsstödet, avstyrker yrkande 1 i motionen även såvitt det gäller förstärkning av anläggningsstödet. Vad beträffar motionerna 1978/79:2119, 2125 och 2137 har medel beräknats i propositionen för förstärkt

planering inom de primära rekreationsområdena. Någon ytterligare medelsanvisning för ändamålet är utskottet inte berett förorda för nästa budgetår. Utskottets förslag är alltså att riksdagen med avslag på motionerna godkänner det i propositionen föreslagna anslagsbeloppet av 35 400 000 kr.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79:100 och med avslag på motionerna 1978/79:1648, yrkande 1, såvitt nu är i fråga, 1978/79:2119, yrkande 1, 1978/79:2125 och 1978/79:2137 till *Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 35 400 000 kr.,

3. av Olle Eriksson (c), Karl-Eric Norrby (c) och Kerstin Göthberg (c) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Avsikten med" och slutar med "primära rekreationsområdena" bort ha följande lydelse:

Avsikten med att utpeka 25 primära rekreationsområden var att förbättra förutsättningarna för en mera samlad planering och samordning av samhällsinsatserna när det gäller fjärrekreation. Utskottet delar uppfattningen att utarbetande av utvecklingsprogram för rekreationsområdena är ett nödvändigt led i en planmässig utbyggnad av områdena i fråga. Mot denna bakgrund anser utskottet i likhet med de motionärer som behandlat denna fråga att det av regeringen förordade beloppet för planering inom områdena är otillräckligt. Utskottet föreslår att för detta ändamål beräknas 2,2 milj. kr. mer än som föreslagits i propositionen. Någon anslagshöjning därutöver kan utskottet inte tillstyrka. Utskottets förslag är alltså att riksdagen med anledning av propositionen och motionerna 1978/79:1648, yrkande 1, såvitt nu är ifråga, 1978/79:2125 och 2137, samt med bifall till motionen 1978/79:2119, yrkande 1, till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 2,2 milj. kr. förhöjt reservationsanslag av 37 600 000 kr. varav 3,5 milj. kr. avses för planeringsinsatser inom de primära rekreationsområdena.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79:100 samt motionerna 1978/79:1648, yrkande 1, såvitt nu är i fråga, 1978/79:2125 och 1978/79:2137 ävensom med bifall till motionen 1978/79:2119, yrkande 1, till *Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 37 600 000 kr.,

GOTAB 61709 Stockholm 1979